

**GEZ**

1. Nazwa

**DOM TURYSTY, OB. ZAJAZD HETMAN**

**KARTA ADRESOWA ZABYTKU**

2. Czas powstania

**1937-1939 r.**

3. Miejscowość

**AUGUSTÓW**

4. Adres

ulica i nr: **Sportowa 1**  
działka: **859/2, obręb 4**

5. Przynależność administracyjna

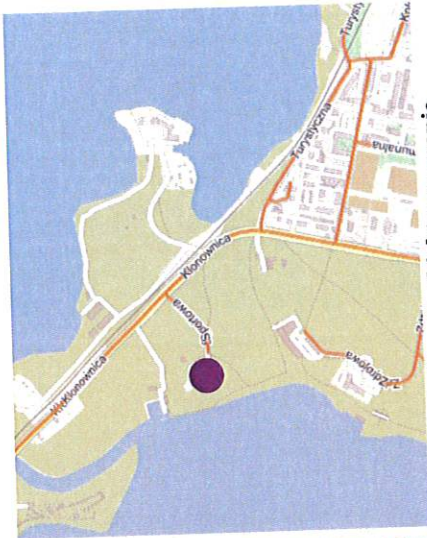
województwo: **podlaskie**  
powiat: **augustowski**  
gmina: **Augustów**

6. Formy ochrony

- 1) Nr rej. zabytków: 338 z 11.03.1983;
- 2) nr rej. zabytków: 324 z dn. 23.10.1968 oraz A-5 z dn. 09.02.1979 r.;
- 3) Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 kwietnia 2007 r. w sprawie uznania za pomnik historii "Kanał Augustowski" (Dz. U. 2007 nr 86 poz. 572);
- 4) Ochrona w planie miejscowym: MPZP miasta Augustów terenów obejmujących część Dzielnicy Lipowiec i Osiedle Bema (Dz. U. Woj. Podlaskiego Nr 149 z dn. 23 czerwca 2008 r. poz. 1452) uchwalony dnia 2008.05.29.



**Widok z góry od strony wschodniej**



**Lokalizacja obiektu na mapie**

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

**Historia.** W związku z wielką popularnością Augustowa i niewystarczającą liczbą miejsc noclegowych Liga Popierania Turystyki zdecydowała się na budowę ośrodka wypoczynkowego finansowania i harmonogram realizacji obiektu, którą rozłożono na 2 lata. Ustalono wtedy teren Białej Góry nad Neckiem jako miejsce pod inwestycję, która miała obejmować urządzenie plaży z rozbiertaniami, basenu-przystani z trybunami, kawiarnię i restaurację z salą dancingu oraz tenisowym. Obiekt zaprojektował znany warszawski architekt Maciej Nowicki wraz z zespołem: Stanisławą Nowicką, Aleksandrem Kodelskim i Władysławem Stokowskim. Zachował się dziennik budowy obiektu rozpoczęty 6 listopada 1937 r. a zakończony 9 lutego 1939 r. Firma Dionizego Cieślaka rozpoczęła budowę, prowadząc intensywne prace na dwie zmiany. Ze względu na kłopoty finansowe odstąpiono od tynkowania obiektu, na co w czasie osobistej budowlanej zakończono wiosną 1938 r., zaś montażowe i wykończeniowe 9 lutego 1939 r. Uroczyste otwarcie Domu Turysty, bo tak też zwano obiekt, nastąpiło 27 maja 1939 r. Prace przestrzemi czasu zmieniła się również nazwa obiektu: „Hotel nad Jeziorami” (1939), „Dom Turysty”, ob. „Zajazd Hetman”.

**Opis.** Dom Turysty usytuowany jest na Białej Górze, na terenie zalesionym nad jeziorem Necko, przy ul. Sportowej, w pn. części miasta, w pobliżu drogi do Suwałk. Budynek zbudowany jest z cegły palonej, żółtej, z zastosowaniem okładzin z kamienia łamanego, powstał na planie prostokąta, z wyraźnym podziałem na część hotelową i restauracyjną. W narożnikach pn.-wsch. i płd.-wsch. dobudowane przybudówki. Obiekt dwukondygnacyjny, z centralnie usytuowanym wejściem. Wejście do prostego gmachu o rytmicznym układzie okien osłania lekki, falujący daszek, wsparty na wysokich i cienkich słupach. Modernistyczną prostotę i czystość formy przełamano tu także okładając chropowatym kamieniem część elewacji. Elewacja pn.-zach. (od strony jeziora) na pierwszym piętrze wyposażona jest w długi balkon umocowany na betonowych wspornikach. Na elewacji frontowej umieszczona została tablica memoriałowa poświęcona arch. Maciejowi Nowickiemu, ufundowana przez mieszkańców Augustowa. Hotel jest doskonale zharmonizowany z otaczającym go krajobrazem.

**Wartościowanie.** Obiekt posiada wartość historyczną, artystyczną i naukową. Wartość historyczna łączy się bezpośrednio z dziejami miasta, rozwojem ruchu turystycznego w okresie dwudziestolecia międzywojennego oraz z jego twórcą - architektem Maciejem Nowickim. Wartość artystyczna obiektu wyraża się przez np. kompozycję i formę bryły budynku oraz opracowanie elewacji. Wartość naukowa budynku wynika z jego warstwy materiałnej, m. in. technologii wykonania, użytych materiałów budowlanych i ich opracowania, jak również rozwiązań technicznych i funkcjonalnych cechujących budownictwo lat 30. XX w. Stanowi on istotne źródło do badań nad rozwojem architektury modernistycznej i wiedzy o dawnych technikach budowlanych. Może też posłużyć do badań na temat twórczości architekta Macieja Nowickiego i rozwoju turystyki w Augustowie.

9. Stan zachowania i postulatory dotyczące konserwacji  
**Stan zachowania:** dobry, po remoncie.

**Postulaty konserwatorskie:** nie stwierdza się konieczności przeprowadzenia pilnych prac konserwatorskich czy budowlanych. Zaleca się regularne inspekcje stanu zachowania obiektu. Ze względu na wpisanie budynku do rejestru zabytków wszelkie prace i roboty budowlane należy prowadzić z poszanowaniem substancji zabytkowej i z zachowaniem historycznego wyglądu budynku.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Patrycja Kopiczko  
Wrzesień 2025

*Patrycja Kopiczko*

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)\*

\*dobyty zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do ewidencji zabytków do wojewódzkiej